

การพัฒนาการเมืองกับการตื่นตัวของประชาชนในการเลือกตั้ง*

Political Development and People's Awareness in Elections

พระพรชัย สารสุวรรณ¹

Pronchai Sansuwan¹

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: Pronchais011@Gmail.com¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เพื่อศึกษาการพัฒนาการเมืองกับการตื่นตัวทางการเมืองในการเลือกตั้ง การพัฒนาการเมืองในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การเมืองแบบใหม่ ที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นสำคัญ และการตื่นตัวในการเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นบทบาทสำคัญในการชี้ให้เห็นว่าการเลือกตั้งจะมุ่งสู่ยุคคนรุ่นเก่า หรือยุคคนรุ่นใหม่ ที่จะเข้ามาบริหารประเทศ การพัฒนาทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะมีปัจจัยที่สำคัญหลายอย่างที่ทำให้การเมืองมีการพัฒนา การเมืองเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ และที่สำคัญในการเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นชัยชนะของฝ่ายประชาธิปไตยหรือฝ่ายเผด็จการ

คำสำคัญ: การพัฒนาการเมือง; การตื่นตัวทางการเมือง; การเลือกตั้ง

Abstract

This article is to study in order to political development and political awareness in elections. For example, a new politics that wants to disclose information that emphasizes the public is important. and this electoral awareness will play a key role in pointing out that the election will focus on the older generation. or the new generation to enter the country effective political development involves many important factors that make politics develop. politics is about modernization. And most importantly, in this election, it will be a victory for the democratic party or the authoritarian party.

Keywords: Political development; Political Awakening; Elections

*Received March 15, 2023; Revised May 9, 2023; Accepted May 9, 2023

บทนำ

ประเทศไทยปกครองโดยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้มีบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองและการตรวจสอบการทำงานรวมทั้งการใช้อำนาจของรัฐ การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีประสิทธิภาพเพื่อความเข้มแข็งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสุจริตเที่ยงธรรม การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยที่ทันสมัย ที่สามารถปรับใช้กับการเมืองร่วมสมัยเพื่อพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมือง ให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการของประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557 : 7) และการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่ผ่านมาในอดีตนั้น มักจะเป็นการตื่นตัวที่เกิดจากการปลุกเร้าของกลุ่มคนหรือของพรรคการเมืองบางพรรคที่หวังจะหาผลประโยชน์ทางการเมืองหรือให้กับบุคคลบางกลุ่มที่ทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง โดยเฉพาะการตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาลมากขึ้น เพราะรัฐบาลได้รับรู้ถึงความต้องการของกลุ่มคนต่าง ๆ ผ่านข้อเสนอแนะหรือข้อเรียกร้องที่เป็นความต้องการและคาดหวังของกลุ่มคนนั้น ๆ นอกจากนี้การตื่นตัวทางการเมืองที่ดีควรคำนึงถึงความเหมาะสม คือ ไม่เป็นการตื่นตัวไปตามกระแสมากเกินไปจนทำให้เกิดการปลุกเร้าทางการเมืองและก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศชาติ จนไม่อยู่ในกรอบกติกา (Samuel Huntington, 1971 : 283-322)

การเลือกตั้งถือเป็นกระบวนการสำคัญทางการเมืองและการปกครองของไทยที่เป็นแบบประชาธิปไตย ที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงความต้องการของประชาชนในการให้ผู้แทนมีบทบาทไปบริหารประเทศ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526 : 76) โดยเฉพาะรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representative Democracy) ซึ่งอำนาจของอธิปไตยเป็นของประชาชน ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจในการบริหารประเทศแทนตน การที่จะผู้แทนที่ดีมีวิสัยทัศน์ (Vision) มีทัศนคติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ที่จะเข้าไปเป็นผู้แทนตามเจตนารมณ์ของประชาชนซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องเริ่มต้นจากการมีกระบวนการเลือกตั้งผู้แทนที่ดี เป็นสากลและสอดคล้องกับหลักการและปรัชญาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งย่อมใช้สิทธิของตนเองโดยอิสระปราศจากการบังคับ ความกดดันทางจิตใจหรือการกระทำใด ๆ (บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, 2542 : 21) รวมไปถึงการมีเสรีภาพในการที่จะเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งด้วย

จากเหตุการณ์รัฐประหาร 8 ปีที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนทุกคนมีสูงมากที่จะพยายามเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มีความทันสมัย และบ่อยครั้งที่คณะรัฐประหารที่พยายามกล่าวหาว่า การที่กลุ่มคนหรือประชาชนมีความตื่นตัว

ทางการเมืองจะทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง จนทำให้เกิดการรัฐประหารเพื่อที่จะรักษาความสงบของบ้านเมือง และเพื่อยุติปัญหาตามที่คณะรัฐประหารมีความเชื่อว่า หากปล่อยให้สถานการณ์วุ่นวายบานปลายต่อเนื่องจะกลายเป็นการจลาจลและรัฐไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งอยู่ในสภาวะรัฐล้มเหลว (ชานาญ จันทรเรือง, 2560 : 2) การรัฐประหารที่ทำการยึดอำนาจทุกครั้งได้สวนทางกับแนวคิดของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ที่มองว่าวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมาได้ทำให้เห็นมิติพัฒนาทางการเมืองเชิงบวก ทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองอย่างมาก (ลิขิต ธีรเวคิน, 2558 : 25-26) ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความตื่นตัวทางการเมืองที่จะเห็นการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นหลังจากรัฐบาลยุบสภาลง สำนักโพลต่าง ๆ ทำโพลคะแนนเสียงของพรรคการเมืองกันอย่างต่อเนื่อง เพราะมีทั้งพรรคการเมืองเองที่จะเช็คคะแนนเสียงของพรรคการเมืองและประชาชนที่จะวิเคราะห์ช่วยในการตัดสินใจในการเลือกตั้งครั้งนี้

การพัฒนาการเมือง

พัฒนาการเมือง เป็นคำใหม่ยังไม่มี ความหมายที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์ ได้พยายามให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันและความหมายที่ให้อ้างอิงไว้มียุ่จำนวนมาก และหลายอันก็มีความหมายคล้ายคลึงกัน (สุจิต บุญบงการ, 2531 : 12) สามารถรวบรวมความหมายของการพัฒนาทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2539 : 70 – 71)

1. พัฒนาการทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Political Development as the Political Prerequisite of Economic Development)
2. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม (Political Development as the Politics Typical of Industrial Societies) โดยมีความเชื่อว่าในสังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการจะมีมาตรฐานของพฤติกรรมและการดำเนินงานทางการเมืองที่มีลักษณะทางการเมืองพัฒนาการเมืองอันเป็นตัวอย่างแก่ระบบอื่น ๆ เช่นการปกครองมีลักษณะมีเหตุผลมีความรับผิดชอบในการให้สวัสดิการและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับหนึ่ง
3. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ (Political Development as Political Modernization)
4. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐชาติ (Political Development as the Operation of Nation - State) ลักษณะที่รัฐบาลควบคุมทั้งประเทศประชาชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมและมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริงสถาบันของรัฐจะต้องสามารถดำเนินนโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงลัทธิชาตินิยมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างชาติ
5. พัฒนาการทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย Political Development as Administrative and Legal Development เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบราชการและระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

6. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่ชนชั้นนำตามแบบของสังคมจารีตประเพณีมาสู่มวลชนโดยเห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

7. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ความหมายนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากแต่ถูกโจมตีเสมอว่าเป็นความหมายที่ลำเอียงเพราะเห็นว่าระบบการเมืองในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยไม่เป็นระบบ

8. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบหลายคนมีความเห็นว่าประชาธิปไตยขัดกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองได้ ฉะนั้นการพัฒนาการเมืองจึงเป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมืองในการรักษาคุณภาพและดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบไม่วุ่นวาย

9. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ ความหมายนี้เป็นการเน้นประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน ระบบการเมืองใดสามารถระดมสรรพกำลังในการแก้ไขปัญหาของประเทศได้มีอำนาจในการดึงประชาชนให้ปฏิบัติตามความต้องการของระบบได้ถือว่าเป็นระบบที่มีการพัฒนาความสามารถในการระดมทรัพยากรกำลังรวมถึงความสามารถในการ แบ่งทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายให้กับสมาชิกในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

10. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคมคือทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคมต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้นเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นได้

องค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง จากผลงานของพาย (Pye) แบ่งออกเป็น 5 ประการดังนี้ (Pye, Lucian W, 1966 : 45 – 48)

1. ความเท่าเทียมกัน (Equality) ซึ่งมีความหมายครอบคลุมทั้งความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย ความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง และความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการของรัฐ ทั้งทางบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่ระบบการเมืองจะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองโดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับและตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะในประการนี้ สอดคล้องกับทัศนะของอัลมอนต์และเพาเวลล์ ที่เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญด้านหนึ่งของการพัฒนาการเมืองก็คือ การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่ง

โครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ เป็นต้นนั้น เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดทาบดุลการมีความความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล (Secularization of Political Culture) โดยทั่วไปนั้นสังคมแบบดั้งเดิมที่ปกครองแบบอำนาจนิยมมักจะปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในจารีตประเพณีอย่าง ขาดเหตุผล ยึดถือเรื่องโชคลาง รวมไปถึงการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่า ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบุญญาธิการ การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นไปในทางมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการ ดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุมกำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด อัลมอนต์และเพาเวลล์กล่าวไว้ว่า ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเป็นเหตุเป็นผลนี้ มักจะพบได้ทั่วไปในสังคมอุตสาหกรรม

5. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) คือผลผลิตของการกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การตื่นตัวทางการเมือง

การตื่นตัวทางการเมือง คือขอบเขตที่ประชาชนให้ความสนใจต่อการเมืองและเข้าใจสิ่งที่เขาประสบพบเห็นอธิบายให้ละเอียด คือ การตื่นตัวสะท้อนถึงการผูกพันด้านสติปัญญาและการรับรู้กับกิจการสาธารณะ ซึ่งถูกชี้นำโดยข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับรัฐบาลและการเมืองที่เข้ามาสู่จิตใจของประชาชน (Zaller, John R, 1992 : 21) ดังนั้น การตื่นตัวทางการเมือง คือ การรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง การณรงค์หาเสียง พรรคการเมือง การเลือกตั้ง นโยบาย และประเด็นที่เด่น เป็นประเด็นง่ายที่สุดของความซับซ้อนทางการเมือง (Converse P, 2000 : 35) และบ่งชี้ถึงการขับเคลื่อนเหมือนกันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะถ้าไม่มีการตื่นตัวทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้มีประสิทธิผลก็ค่อนข้างจะไม่เกิดขึ้น เงื่อนไขนี้มีมาก่อนที่บ่งบอกถึงการตื่นตัวทางการเมือง คือ

1. ข้อมูลข่าวสารการรับรู้ทางการเมือง (Political Cognitive information)
2. ค่านิยมทางการเมือง เช่นความเท่าเทียมกัน เสรีภาพ การเคารพ ความอดทน เป็นต้น
3. มาตรฐานนี้ทำประชาชนชอบนโยบายบางอย่าง บุคคล ผลลัพธ์ หรืออุดมการณ์ เช่น เสรีนิยมสังคมนิยม
4. อารมณ์ซึ่งทำให้ทราบความมีเหตุผล ความชอบการเพ่งพิจารณา ความไม่พอใจ(indignation) ความภาคภูมิใจ การอิจฉา หรือการยกย่องชมเชย

รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองสามารถสรุปได้ว่า การตื่นตัวทางการเมืองมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง (สุมาลี บุญเรือง, 2564) คือ

1. ความสนใจทางการเมือง (Political attention)ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสนใจในการรับรู้และการยอมรับเรื่องทางการเมือง ประชาชนที่รับรู้ทางการเมืองจะค่อนข้างให้ความสนใจต่อลักษณะบางอย่างของ

การเมือง เมื่อประสบกับแหล่งข้อมูลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและสื่อเฝ้าสังเกต และพิจารณาการเมืองอย่างต่อเนื่อง ติดตามข้อมูลที่มีอยู่หรือปรับปรุงข้อมูลในการเข้าใจที่มีมา ความสนใจการเมืองเป็นสิ่งสำคัญมากสุดเพราะว่าบุคคลที่รับรู้การเมืองจะรวบรวมข้อมูลใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องตามแบบแผน

2. ในรูปแบบการตื่นตัวการเมืองคือความรู้ทางด้านการเมือง (Political Knowledge) ขณะที่บุคคลให้ความสนใจการเมือง พวกเขาได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองซึ่งสร้างความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง ข้อมูลบางอย่างถูกต้องโดยข้อเท็จจริงส่วนข้อมูลอื่น ๆ ไม่ถูกต้องในข้อเท็จจริง ในฐานะแนวความคิดความรู้ทางการเมืองอ้างอิงถึงกลุ่มข้อมูลกลุ่มแรกซึ่งขอบเขตไหนที่บุคคลมีข้อมูลที่มีข้อเท็จจริงถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง

3. ของการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพิสูจน์รากฐานแบบการรับรู้ว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไรที่พวกเขามีความรู้เกี่ยวกับการเมืองที่มีความต่อเนื่องกันและกันแม้กระนั้น ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองไม่เพียงพอที่จะมีความเข้าใจการเมืองเหตุสำหรับเรื่องนี้ก็คือ ความรู้อาจจะแตกตัวออก เราอาจจะมี ความรู้เกี่ยวกับ ส่วนทั้งหลาย แต่ในขณะเดียวกันก็ขาดความรู้ความเข้าใจ (Cognition) เกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองเหล่านี้เป็นอย่างใดหรือส่วนทั้งหลายมีความสัมพันธ์กันและกัน การเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองปรากฏขึ้นเมื่อปัจเจกบุคคล มีความสามารถที่จะสัมพันธ์ส่วนทั้งหลายที่มีความแตกต่างกันในองค์ประกอบความรู้การเข้าใจ

วิเคราะห์

การเลือกตั้ง (election) มีนัยความหมายจำแนกออกได้เป็นสองอย่างกล่าวคือ การเลือกตั้งในแง่ของกฎหมายและการเลือกตั้งในแง่ของปรัชญา โดยในส่วนแรก การเลือกตั้งในแง่ของกฎหมายนั้น เป็นการพิจารณาจากกฎหมายการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยทั่วไปแล้วจะมีสภาพอยู่ 3 ประการคือ (ธโรธร ตูทองคำ, 2524) การเลือกตั้งที่เป็นสิทธิ (rights) ในแง่นี้ การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ที่รัฐจะต้องให้ความคุ้มครอง การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นอภิสิทธิ์ (privilege) เป็นการที่ผู้ลงคะแนนเสียงมีความเป็นอิสระที่จะเลือกกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ที่ได้รับการยอมรับจากกฎหมาย ปราศจากการแทรกแซงหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นเป็นต้น และการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นหน้าที่ (duty) อันหมายถึง การที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำการหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีสภาพเป็นหน้าที่จึงเป็นไปโดยที่กฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ลงคะแนนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ากฎหมายได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ลงคะแนนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ต้องกระทำการลงคะแนนเสียงที่กำหนดไว้หน้าที่ทางการเมืองของประชาชนโดยผลทางบังคับของกฎหมายนั้นเป็นเช่นนี้ ยกตัวอย่างได้แก่ประเทศไทย ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหากเพิกเฉยจะต้องถูกลงโทษด้วยการเสียสิทธิทางการเมืองเป็นเด็ดขาดบางประการเป็นต้น ในส่วนที่สอง การเลือกตั้งในแง่ของปรัชญา แบ่งออกได้เป็น 3 ประการดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิตามธรรมชาติ เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมเสมอภาคกัน อันมีลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งหาก

บุคคลผู้ใดเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วย่อมมีความเป็นผู้ใหญ่และไม่มีลักษณะต้องห้ามแล้ว จะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นภารกิจสาธารณะอย่างหนึ่ง หน้าที่ของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานของคุณคนให้เป็นไปตามหน้าที่อย่างชาญฉลาด เมื่อเป็นดังนี้แล้ว การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงจำกัดเฉพาะแก่บุคคลที่เหมาะสมเท่านั้นและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยดีเท่านั้น การดำเนินการตามแนวนั้น บุคคลจึงอาจถูกกำหนดสิทธิในการลงคะแนนได้เสมอ หากเมื่อปรากฏว่าบุคคลใดนั้นเข้าลักษณะที่ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง

3. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นมีสภาพเป็นสิทธิคัดค้านการกระทำใดกล่าวคือ ผู้ออกเสียงลงคะแนนที่คัดค้านการกระทำหรือนโยบายของรัฐ จะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ตรงกันข้ามกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สนับสนุนรัฐบาลหรือร่วม

วิเคราะห์

การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยคงต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองคือ การให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอ ผลกระทบ ผลเสียของกิจกรรมที่นโยบาย และต้องแสดงให้เห็นชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศชาติ พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และนอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมใหม่ ๆ ในชุมชนหรือยอมรับสิ่งใหม่ ๆ คือ การติดต่อสื่อสาร และลักษณะส่วนตัวของบุคคลนั้น (ธวัช เบญจาทิกุล, 2529)

1. ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน (mass media channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ป้ายโฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์ และหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

1.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่นการตั้งเวทีปราศรัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (personal characteristic) ประกอบด้วยอายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา รูปแบบของชีวิตสาธารณะ ซึ่งดูเหมือนจะส่งผลกระทบโดยทางอ้อมเท่านั้น

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนทั่วไปก็ยังคงตื่นตัวมากขึ้น ที่ได้เห็นพรรคการเมืองใหม่ มีการรณรงค์หาเสียงแบบต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณา ป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่าง ๆ ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เช่น ไลน์กลุ่ม กลุ่มเฟสบุ๊ค เฟคนิวส์ เพื่อประชาสัมพันธ์ พรรคการเมืองและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง และยังมี การตั้งเวทีปราศรัยหาเสียง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้แนวทางการบริหารของพรรคการเมืองหลังจากได้จัดตั้ง รัฐบาล หรือว่าที่นายกรัฐมนตรีคนต่อไป ที่มาจากการเลือกตั้งโดยแท้จริง ไม่ใช่มาจากการเลือกสรรจาก สมาชิกวุฒิสภา (สว.) ทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในกลุ่มคนว่าการเลือกตั้งที่จะถึงนี้ จะมีกลุ่มอำนาจเดิม หรือรัฐบาลทหารอีกหรือไม่ การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการ เมืองอันจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคม และในสังคมอุตสาหกรรม โดยมีความเชื่อ ว่า ในสังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการจะมีมาตรฐานของพฤติกรรมและ การ ดำเนินงานทางการเมืองที่มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมือง เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เป็นความเชื่อที่ว่า การพัฒนาการเมืองที่ส่งผลให้ประชาชนมีความสนใจและตื่นตัวในทางการเมือง เป็น ลักษณะการเมืองในสังคมอุตสาหกรรมทั้งหลายเป็นผู้นำแผน และเป็นผู้กำหนดความซ้ำเร็วของชีวิตทาง เศรษฐกิจและทางสังคม นอกจากนั้น เป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล ประชาชนตลอดจนเยาวชนมี ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอิทธิพลของรัฐ ชาตินิยมและมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริง มี การพัฒนาระบบบริหารและกฎหมายอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบราชการ และระบบกฎหมายให้มี ความก้าวหน้าทันสมัยกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การระดมให้ประชาชนสนใจและตื่นตัวในการเมือง ปัจจุบันและสนใจในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนถึงประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่ เฉพาะชนชั้นนำตามแบบของสังคมจารีตประเพณีสู่มวลชน โดยให้เห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วนั้น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (โชคชัย ศรีรักษา, 2565 : 23-36)

จากสถานการณ์ทางการเมืองไทยในปัจจุบันได้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองมากมาย ที่ สำคัญเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การเมืองภาคประชาชน กลุ่มคนที่มาแสดงออกซึ่งสิ่งที่เรียกว่า การเมืองภาค ประชาชน ก็คือกลุ่มคนรุ่นใหม่ มีการรวบตัวกันชุมนุมซึ่งเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ ที่กลุ่มคน รุ่นใหม่ต้องการ แต่สิ่งที่สำคัญของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ต้องการคือ การพัฒนาการเมือง ที่เรียกว่า การเมืองใหม่ เพราะเห็นว่าการเมืองแบบเก่า นั้น ล้าสมัย การเมืองในปัจจุบันเป็นระบบการเมืองอุปาทม เพราะถูกผูกขาดโดย นักเลือกตั้งในพื้นที่ที่เขตเลือกตั้งและนายทุนที่ยังคงเต็มไปด้วยปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงทุจริตการเลือกตั้ง ใช้อิทธิพลและระบบอุปถัมภ์ในท้องถิ่น เพื่อข่มขู่ประชาชน อีกทั้งยังใช้อำนาจรัฐและอำนาจเงิน เพื่อให้ได้ชัย ชนะในการเลือกตั้งทุกวิถีทางบนความอ่อนแอและฉ้อฉลของคณะกรรมการการเลือกตั้งบางคนที่ทำให้การ เลือกตั้งไม่เป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรม จนทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งไม่น่าเชื่อถือ บางก็มีการโกงการเลือกตั้ง บ้างก็มีบัตรผี หรือบัตรส่วนเกินมากกว่าความเป็นจริง เป็นกลโกงของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่หวังจะชนะการ เลือกตั้ง ปัจจุบันเป็นการปกครองแบบที่คนมีเงินเป็นผู้ถือครองอำนาจทางการเมืองจะเป็นส่วนใหญ่ เป็น การเมืองที่ปกครองหรือควบคุมด้วยกลุ่มนายทุนหรือเจ้าสัว เป็นการเมืองเพื่ออำนาจ เพื่อผลประโยชน์ และ สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลนั้นต้องการ หรือที่เรียกว่า ธนาธิปไตย กลุ่มนักการเมืองที่จะเข้ามาแข่งขันในการ จัดตั้งรัฐบาลต้องเข้ามาในรูปของพรรคการเมือง ซึ่งในระบบการเมืองไทยที่เป็นอยู่ก่อนการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 มีพรรคการเมืองขนาดใหญ่อยู่ 2 พรรคแต่ด้วยการออกแบบระบบการเลือกตั้งที่มั่วสลาย พรรคการเมืองขนาดใหญ่ให้เล็กลง ส่งเสริมพรรคการเมืองขนาดเล็กให้ได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร จากการ

ออกแบบดังกล่าวทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ยากที่จะได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเกินครึ่งสภาเหมือนดังระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 หรือ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ตามภายหลังจากการแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งเป็นบัตร 2 ใบ โอกาสพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะได้ครองเสียงข้างมากในสภา จึงมีความเป็นไปได้สูง

สรุป

การพัฒนาการเมืองกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนั้น มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน การพัฒนาทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะมีปัจจัยสำคัญ คือ เศรษฐกิจ สังคม เพศ อายุ การศึกษา ครอบครัว และรายได้ การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่เป็นความเชื่อที่ว่าพัฒนาทางการเมืองในการตื่นตัวของเยาวชน เป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมืองในการรักษาเสถียรภาพและดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบ การระดมกำลังและอำนาจ เน้นถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน การตื่นตัวในทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่การเมืองไทยสมัยนี้มักจะมีนักการเมืองที่ไม่ทำหน้าที่แทนประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นนักการเมืองเพื่อหวังอำนาจ เงินทอง และสิทธิประโยชน์ในหน้าที่บางประการ ที่เข้าไปเป็นตัวแทนแล้วไม่สนใจประชาชนหวังจะหาผลประโยชน์ทางการเมืองอย่างเดียวทำให้การเมืองไม่มีการพัฒนา จึงมีกลุ่มคนบางกลุ่ม ที่เรียกว่า กลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่มีการตื่นตัวทางการเมือง มาเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน ที่ยังเป็นการเมืองแบบเก่า ล้าสมัย มีการแบ่งกลุ่มแบ่งพรรคแบ่งพวก อาศัยปลายกระบอกรบเพื่อแย่งชิงอำนาจจากประชาธิปไตย และส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นโดยตรง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และส่วนราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่อาจส่งผลต่อการเลือกตั้งในครั้งนี้ ดังนั้น การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นช่วงเดือนพฤษภาคมนี้ จะเป็นเครื่องชี้วัดหรือตัดสินใจของประชาชนคนไทยที่จะได้เลือกพรรคการเมืองหรือกลุ่มคนทางการเมืองที่ตนเองชื่นชอบเพื่อเป็นตัวแทนของตนเองเข้าไปบริหารประเทศ และที่สำคัญผู้แทนต้องระลึกอยู่เสมอว่าสวัสดิภาพของรัฐบาลขึ้นอยู่กับประชาชนมากกว่าผู้แทนราษฎร ประชาชนต้องการเพียงสิทธิและเสรีภาพความเท่าเทียมกัน และความผาสุกในบ้านเมือง และจะเป็นที่น่าคิดและวิเคราะห์ต่ออีกว่า หากหลังการเลือกตั้งจะมีกลุ่มเผด็จการหรือฝ่ายประชาธิปไตยที่ผ่านการเลือกตั้งได้คะแนนเสียงมากได้จัดตั้งรัฐบาลก่อนและจะมีเสถียรภาพในการจัดตั้งรัฐบาลมาน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นที่น่าสนใจและน่าศึกษาต่อหลังจากการเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชำนาญ จันทรเรือง. (2560). เมื่ออำนาจรัฐใช้การไม่ได้. กรุงเทพมหานคร : ประชาไท.
- ลิขิต อีระเวทิน. (2558). ทิศทางการปฏิรูปการเมือง : ทางออกหรือทางตัน. กรุงเทพมหานคร : ประชาไท.
- โชคชัย ศรีรักษา. การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย. (วารสาร มจร. เพชรบุรีปริทรรศน์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565).
- ธโรธร ตู้อทองคำ. (1981). Democracy at the Polls: A Comprehensive Study of Competitive National Election. (Aei Press).

- ธวัช เบญจาทิกุล. (2529). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนา : หมู่บ้านชาวเขา
ขณะเลิกการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัด
เชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสังคม
สงเคราะห์. คณะสังคมสงเคราะห์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ. (2542). การเลือกตั้งและพรรคการเมือง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายการศึกษา.
พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2527). การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม
2526. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งราชอาณาจักรไทย. (2557). การพัฒนาการเมืองการปกครองใน
ระบอบ ประชาธิปไตย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : สำนักการพิมพ์.
- สุจิต บุญบงการ. (2531). การพัฒนาการเมืองไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2539). ทศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อ
การเลือกตั้งทั่วไป. (ดุสิตนิพนธ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Converse. P. (2000). The Nature (Ed). Ideology and Discontent. New York : The Free Press.
- Pye. Lucian W. (1966). Communication and Political Development. Princeton : Princeton
University press.
- Samuel Huntington. (1971). The Change to Change : Modernization. Development and Politics.
Comparative Politics.3(3).
- Zaller. John R. (1992). The Nature and Origins of Mass Opinion. New York : Cambridge University
Press.